

Målbild efter föryngringsavverkning

Stigar/vägar är fria från kör- och markskador och från täckande ris. Inga träd växer på eller i direkt närhet på tillhörande lämningar. Rätt placerade kulturstubbar!

Kulturhistoriska stigar och vägar

Stigar och vägar har alltid fungerat som förbindelselänkar mellan platser där människor bott och verkat. Från arbetet vid gruvan, kolmilan, de olika odlings- och slåttertäkterna och till kyrkan. Platsnamn på kartan kan berätta om äldre vägnät, t ex pilgrimsvägar. Inte sällan följer nutida vägar äldre tiders sträckningar. Exempel på lämningar är; kärrväg, fåbodstig, landsväg, cykelstig, banvall efter järnväg.

Hur ser de ut

Många stigar/vägar kan vara svåra att upptäcka. De syns i dag som en avvikelse i växtligheten, en fördjupning i marknivån, en stenfri yta i en annars stenfylld omgivning eller med stensatta delar genom fuktig mark. Många färdvägar används fortfarande, mer eller mindre frekvent.

Var är de placerade

Rester efter stigar/vägar återfinns i anslutning till platser där man vistats. Vägar sökte sig fram genom skog och

odlad mark på väl-dränerat underlag, på åschrön, hållmark eller längs ett skogsbrunn.

Ofta tog man omvägar runt sumpmarker och vattendrag eller så korsade man dessa på smalaste stället, vilket gett de gamla vägarna deras karakteristiska slingrande linjeföring. Stigar och ridstigar på löst underlag utvecklades till hålvägar, vägar som genom nötning och erosion fördjupats. Så småningom förbättrades de viktigaste stigarna med grusfyllning och breddades till vagnsbredd.

Signalfunktion – Vad kan jag hitta mer

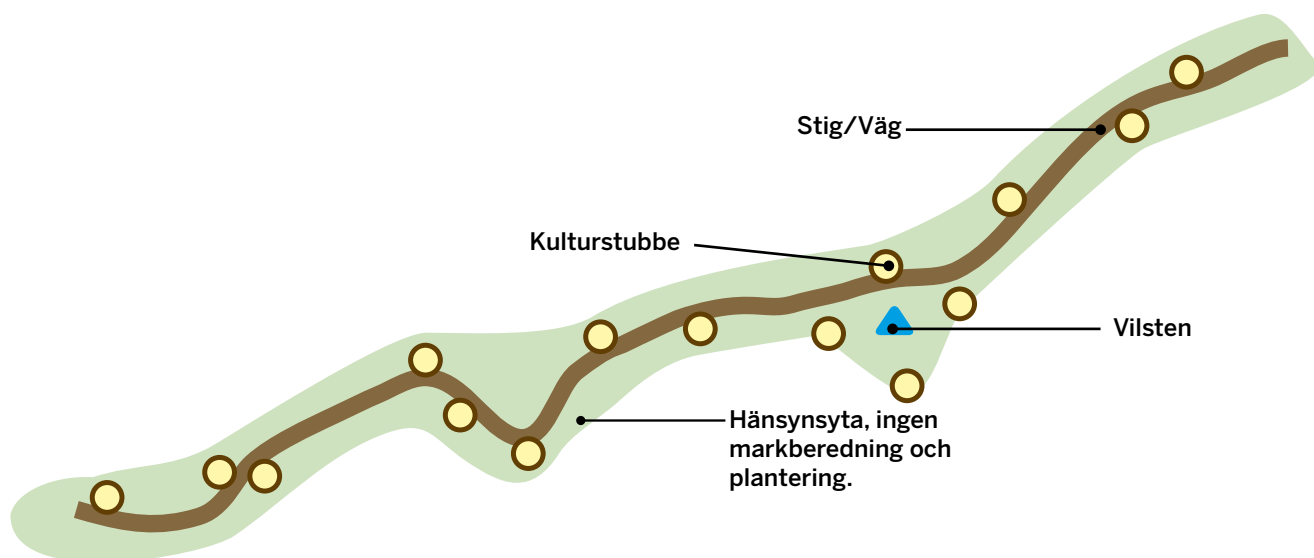
Väghållningsstenar, milstenar och vilstenar är vanliga lämningar intill stigar/vägar. Ofta har dessa ristningar med figurer, initialer och årtal. Även ristade träd förekommer, liksom offerkast/ högar av ris eller sten. Stensatta broar och vägbankar är också vanliga. Historiska stigar och färdvägar som ännu används har ett högt socialt värde (se målbilder om rekreation).

Målbild	Stigar och vägar/linjeobjekt	Angränsande lämningstyper t ex vägmärke, vilsten, offerkast, ristning/blecka och bro
Förröjning	Röj bort träd och buskar som begränsar stigens/vägens synlighet eller framkomlighet. Riset avlägsnas.	Träd och buskar som växer på lämningar röjs bort och riset avlägsnas.
Föryngrings- avverkning	Alla träd huggs bort och riset avlägsnas. Ingen körning på sträckningen ¹ . Begränsa eventuella överfarter till så få ställen som möjligt och risa dessa vid behov alternativt bygg överfart, om det kan ske utan att skador uppstår. Träd med kulturhistoriska spår, naturvärdesträd, t ex rönn, sälg, hassel och enstaka träd som bedöms mycket stormfasta kvarlämnas. Hamling eller topphugning kan med fördel ske för att minska risken för omkullblåsning.	Träd som växer på lämningar huggs bort och riset avlägsnas.
Kulturstubbar	Linjeobjekt såsom stigar/vägar markeras med kulturstubbar längs med sträckningen och nära stigen/vägen. Markera särskilt tydligt då stigen/vägen ändrar riktning.	Bind ihop stig/väg med angränsande lämningstyper med lämpligt antal kulturstubbar. Dessa placeras ca 2–5 m utanför (se bild nedan).
Markberedning och plantering	OBS! Till skillnad mot andra lämningstyper bör kulturstubbarna placeras nära stigen/vägen (se ovan). Undvik därför markberedning och plantering inom en zon på 2-5 m.	Rätt placerade kulturstubbar fungerar som hänsynsgräns. Saknas dessa, eller är felaktigt placerade, gäller ca 5 m avstånd från lämningens yttre kant.
Röjning och Gallring	Håll stigar/vägar fria från ris och träd. Begränsa eventuella överfarter till så få ställen som möjligt och risa dessa vid behov alternativt bygg överfart, om det kan ske utan att skador uppstår.	Träd och buskar som växer på lämningar röjs/huggs bort och riset avlägsnas.

¹ Vägar som i senare tid har nyttjats kan användas vid skogsbruksåtgärder under förutsättning att god bärighet finns och att skador inte uppstår.

För mer information om hur du arbetar med forn- och kulturlämningar:
Branschgemensamma riktlinjer är framtagna av skogsbruket och Skogforsk.
Gå in på: www.skogforsk.se för att läsa mer.

! OBS. Fornlämningsklassade lämningar behandlas enligt länsstyrelsens beslut!

Skogssektorns gemensamma målbilder för god miljöhänsyn ger vägledning om hur miljöhänsyn bör tas vid skogsbruksåtgärder. De är något att eftersträva vid planering och genomförande av skogsbruksåtgärder och ska användas anpassat till aktuell trakts specifika förutsättningar. Aktuell målbild är framtagen i bred samverkan inom skogssektorn av en arbetsgrupp sammansatt av representanter från skogsnäringen, skogsägare, Skogsstyrelsen, andra berörda myndigheter, ideella organisationer och specialister inom aktuellt område. 2016-12-07. Uppdaterad målbilds-version 2021-12-09. Mer information på www.skogsstyrelsen.se/malbilder

